

קנס או מלס?

לפי חשבון גמ, עולה הכנסת למשל: המיסים היש-ראלי בכל שבוע בסכום של 75 אלף ל"י. זה לא הרבה, בהשוואה לפרלמנטים אחרים. אבל זה הרבה מאד — כשהכנסת אינה עושה כלום.

מזה כמה שבועות דורכת הכנסת במקום. הממשלה היוצאת לא רצתה להביא בפניה הצעות חוקים חשובות, מחשש פן אין רוב קואליציוני מובטח להן. בשבוע שעבר הגיעה השעורוריה לשיאה. בדיוק בשעה שהכנסת הייתה צריכה להתכנס, נפתחה ועידת ההסתדרות. תוך זילזול גמור בבית-המחוקקים, קבעו ראשי ההסתדרות (קרי: ראשי מפא"י) דוחק מועד זה לפתיחה — תחת לבחור באחד מארבעת הימים בהם אין הכנסת מתכנסת כלל. מיבן שראשי כל הסיעות ההסתדרותיות היו בתל-אביב.

תוצאה א': הוסכם מראש שלא יובא בפני הכנסת בשבוע זה שום עניין חשוב, וגם לא תיערך בה שום הצבעה שהיא.

תוצאה ב': הנוכחות היתה ירודה אף מן הרגילי.

תוצאה ג': המליאה קיימה רק שתי ישיבות מקוצרות, בנות שעתים כל אחת.

אף שר אחד לא כיבד את המליאה בנוכחותו, ולו לדקה אחת. (אולם השרים היו מצויים בשפע בישיבות המפלגתיות על ההרכבת הקואליציה שנערכו הן בבניין הכנסת, הן מחוצה לו.)

בסך הכל — תמונה עגומה למדי.

מול האור האדום

הישיבה הראשונה הוקדשה לגמר הדיון הבלתי-ענייני על התפרעויות שכונת-התקווה — ואיש לא הצטרף כאשר נגמר דיון חסרת-כלית זה. לא נערכה הצבעה — כי בתום הדיון נכחו רק שלושה ח"כים מתומכי ה-קואליציה.

למחרת היום נפתח דיון מעניין יותר — על הצעת השר כרמל להתקין מצלמות אוטומטיות ליד הרמזורים, ולקבל את תצלומיהן כראייה בבית-המשפט לגבי מעבר ב-אור אדום.

בדרך כלל עולה דמת ה-דיונים בכנסת כאשר היא מתרחקת מעניינים חשובים, הקובעים את גורל המדינה, ועוברת לעניינים קטנים וענייניים. כי בעניינים כאלה ייש לא פעם לה"כים רבים מוחיות כלשהי.

כרמל

ארבעת הנואמים שקדמו לו בוויכוח זה שללו כולם את הצעת החוק. יוסף תמיר (גח"ל) השתמש בנסיונו הרב בעיריית תל-אביב, הוכיח כי המצלמות אינן בדוקות די צרכן, כי הן עולות הרבה כסף (5000 ל"י כל אחת), וכי בשנה שעברה לא היתה אף תאונה קטלנית אחת בצומת מרומזרת. דינאל לוי (מפד"ל) התנגד בכלל לעדות "בלתי-מאוישת". מרדכי עופר (מפא"י), איש אגד, שלל את יעילות המצלמה. מרדכי ביבי (אחדות העבודה) הוכיח שבמקרים רבים אין הנהג אשם במעבר באור אדום, כשהדבר נגרם על-ידי תקלה טכנית.

אולם כל ארבעת הנואמים הציעו בתום נאומיהם להעביר את הצעת-החוק לוועדה — כלומר לאשר אותה בקריאה ראשונה. התשלתי לעמוד על סמירה מוזהב זה.

כמה ימים לפני כן קיבלתי מכתב-אזעקה מאת יעל שורצבוט, מקדורן ב' ליד גדרה, שהתלוננה בחריפות על העלאת שיעורי ברירת-הקנס על עבירות-תנועה. כתבה יעל: "אולי תעיר את תשומת-לבם של חברי-הכנסת לכך ששכונת להוסיף שכל נהג המתעשש בזמן הנסיעה ייקנס ב"10 ל"י".

למרות שהצעת-החוק לא נגעה כלל בבעיית הקנסות, החלטתי לתמוך בדברי כדי להגיע לנקודה זו, עליה עמדו פעמים כה רבות בעתון. לפי הפרוטוקול הסטנוגרפי, נתקבלו הדברים כך:

אורי אבנרי: כבוד היושב-ראש, עשרים-ואחד חברי-כנסת נכבדים.

שוכנעתי לחלוטין על-ידי הדברים הנכונים של כל הדוברים הקודמים שצריך להצביע נגד קבלת החוק הזה, ונגד העברתו לוועדה.

אני תמה יותר ויותר על הוויה זו שנכונה לי בכנסת, כאשר אני שומע נאומים השוללים את עיקרה של הצעת חוק, והמסתממים במלים: "אני מציע להעביר את הצעת החוק לוועדה".

* ביום ב' בשעה 4.30 נכחו באולם המליאה 23 ח"כים, מהם: 5 מהמערך, 9 ממח"ל, 1 מהמפד"ל, 5 מרפ"י, 1 ממפ"ם, 1 מאגודת-ישראל, 1 מהעולם הזה — כוח חדש. אנשי גח"ל הקפידו להופיע, כי באותה שעה נאם ח"כ מרדכי שטרן את נאום הבכורה שלו.

** ובכלל אירעו רק 0.7% מכל התאונות בצמתות מרומזרות.

מרדכי ביבי (אחדות העבודה): אלה הן הערות לחוק. אחרת לא היה טעם בדיון.

אורי אבנרי: השאלה היא: מה טיבן של ההערות?

אם ההערות מעמידות בספק את עצם מהות הצעת החוק, מה הטעם להצביע בעד העברת הצעת-החוק לוועדה? הצבעה כזאת נותנת אישור עקרוני להצעת-החוק, עם האפשרות לשנות בוועדה נקודות מישניות בלבד. הדברים אשר נאמרו כאן — ואיני רוצה לחזור עליהם — התייחסו לכל הצדדים של הצעת-החוק זו. הם מעוררים ספקות חמורים ביותר, המחזקים בהרבה את הספקות שהיו לי עוד קודם לכן.

אפשר להביא דוגמות רבות, מתוך מצבים של נהיגה, שיוכיחו כי המצלמה הזאת תחטיא את מטרתה. כולנו, הנוהגים ברכב, יודעים מה רבים המיקרים בהם אפשר להיחלץ בתוך צומת מרומזרת. ישנן אפשרויות רבות. חלק מהן כבר הוזכרו כאן, וחלק לא הוזכרו: המנוע כבה, הרמזור איננו בסדר, נוצר פקק-תנועה בתוך הצומת, וכן הלאה וכן הלאה. וכנגד זה תבוא עדות אלקטרונית בלתי-מבוזרת, שאינה ניתנת כלל לבקרה.

מה יקרה? אדם יקבל הודעה: אתה עברת עבירה לפני שבועיים, בשעה זאת וזאת, בצומת פלונית. אין לך כל מושג, אינך יכול לזכור כלל מה היה אז. אילו שמת לב כי משהו אינו בסדר, אולי לא היתה עובר בצומת. אבל לא שמת לב, נסעת, אינך יכול לזכור מה קרה.

התוצאה היא שאדם יקבל הודעה כזאת. הוא יודע שיש לו ברירת-הקנס של חמישים לירות. ואז הוא יאמר: למה לי להתחבך עם המכונה הזאת (איך אפשר בכלל להתחבך עם מכונה?) אני אשלם את חמישים הלירות, ואחסוך לי כמה שעות בבית-המשפט.

אני חושב כי תקדים מסוכן הוא להנהיג את העדות ה-אלקטרונית בתנאים הנוכחיים. כאשר הכבישים מפגרים — כפי שאמר חברי-הכנסת יוסף תמיר, ובצדק — בשלושים שנה, משונה במקצת להנהיג דרכי-שיטור המקיימים את זמנם, אם לא בשלושים שנה, הרי לפחות בכמה שנים טובות. אני מציע כי בינתיים נתרכז על פתרון בעיית הכבישים ונחכה עם דרכי-השיטור החדשות עד שיצטבר קצת נסיון בארצות אחרות.

בהזדמנות זו אני רוצה להביע תמיחתי על שהצעה אשר הושמעה מזמן, טרם נתקבלה, והיא: לבטל כליל את האור הצהוב, כשהוא בא אחרי האור האדום. האור הצהוב הוא במקומו כאשר הוא בא אחרי האור הירוק, כדי שאדם הנמצא כבר בתנופה של נסיעה יספיק לסיים איתה ולעבור את הצומת לפני הידלק האור האדום. לעומת זאת, כאשר האור הצהוב בא אחרי האור האדום, נוצרת התחרות בין נהגים משני הצדדים. כל אחד רוצה לחסוף את האור הצהוב מהצד שלו, והפיקס והזרזו גובר. יש בזה גם קצת ענין של ספורט. במקרה זה האור הצהוב מיותר. דבר זה נאמר כבר לפני שנים, ואני תמה על כך שסידור זה עדיין קיים.

ברצוני לומר דבר נוסף, הקשור בענין זה קשר אמין, וכונתי לברירות הקנס. ברירת-הקנס לגבי העבירה המיוחדת הזאת, לגבי מעבר הצומת באור אדום, הועלתה לחמישים לירות. אם אדם עבר צומת באור אדום בזדון, נדמה לי שהחמישים לירות הן מעט מדי, מפני שזוהי עבירת-תנועה בטיחותית ממדרגה ראשונה ומסוכנת ביותר, וקנס מכסימלי של חמישים לירות יגרום לי קטן מדי, לעומת זאת, אם אדם עבר את הצומת מאונס או בשגגה — בגלל אשם הדברים עליהם דיברנו קודם — נראה לי שקנס של חמישים לירות הוא גבוה מאד.

בקשר להעלאת ברירות-הקנס האחרונות, ברצוני להביע כאן מחאה חמורה מאוד ל-

גבי העלאת סיסטונת זו. לגבי נהגים רבים הפכה ברירת-הקנס למעין ברירת-מס, למס נוסף על התנועה.

חבריה-הכנסת יוסף תמיר דיבר בצדק על הסיטורים ה-אנטי-סוציאליים הקשורים ב-רכישת מכונית. הוציאו את המכונית בארץ מתחום ה-הישג של השכבות הפועליות. פועל בכלל אינו יכול לרכוש מכונית בארץ, אפילו מכונית מסוג פולקסוואגן או מכונית דומה לה, משום ש-

מכונית קטנה עולה בארץ כפי שעולה באמריקה מכונית-הדור.

קריאה: כפי שעולה באמריקה מכונית רולס-רויס.

אורי אבנרי: המכונית של ראשי-עיריית נצרת לשעבר — בערך כמו מכונית קטנה מאד בארץ. עכשיו ממשיכים בכן זה, ומעלים את ברירת-הקנס בצורה שמייקרת את אחזקת המכונית במידה רבה.

רבותי, חברי-הכנסת, צריכים להבחין הבחנה ברורה בין עבירות-תנועה. המסכנות את הבטיחות בדרכים, שהן ודוניות, שאותן יש לשלול ושעליהן יש להטיל עונשים כבדים ומרתעים — לבין עבירות-תנועה שהן תולדה מובחנת של ההזנחה, הפיגור והרשלנות של השלטונות מזה שנים רבות. למשל, ברירת-הקנס לגבי חנייה, האם אפשר בכלל לנהוג ברכב בארץ מבלי לעבור עבירה זו? אילו היו, לפחות,

מעל עמודי העולם הזה.

** מכונית מרדס, שמחירה למעלה מ-40 אלף ל"י.

משתמשים בכסף זה של הקנסות על-מנת לסדר מקומות חנייה! אבל אין זה כך. בתל-אביב ובמקומות רבים בארץ אי-אפשר כיום שלא להחנות את המכונית במקום אסור. אדם בא מאוחר בלילה מעבודתו, וברדיוס גדול מביתו אינו מוצא מקום חנייה. אדם הולך למקום-בידור, ואין חנייה. אין זה מספיק לומר לו כי אולי, במרחק של מאתיים מטר, יש מקום-חנייה. זה לא מקום-חנייה בטוח, זה לא מגרש-חנייה מסודר, אלא מזמנים את האדם לטייל ברדיוס של מאתיים עד שלוש-מאות מטר מהמקום שהוא רוצה. להגיע אליו, על מנת שיחפש לו מקום-חנייה.

אליהו מרידור (חרות): מוטב לנסוע באיטובוס כמובן. **אורי אבנרי:** אתה אדם מאושר, אך אין זו בדיוק העצה שרציתי לתת למשרד-התחבורה.

על כל פנים, ברירת-הקנס עולה ועולה, ובהזדמנות זו רוצה אני למחות נגד העלאת אלה. אני חושב שהעלאת זו היא שרירותית. אני חושב שהיא מסוה למס חדש. אני חושב שהדבר חמור שבעתים מפני שהשלטונות מפגרים בצורה מחפירה בכל הנוגע לרכב המנועי. הייתי רוצה ש-יילקו אור ירוק למשרד-התחבורה כדי לשנות את המצב לגבי סילוק כל הליקויים האלה, לפני שמדליקים אור ירוק להטלת קנסות סיסטוניים.

שאלתי את שר-התחבורה, והוא ענה לי שעליית-הקנסות נובעת מירידת ערך הכסף. זהו פיתוח, ואינו סבור ששר-האוצר מסכים לפיתוח. אבל אין כל ספק שאיננו יכולים הענישה עולה בארץ במהירות הרבה יותר גדולה מאיננו יכולים להמחיה.

דני רוצה להיכנס

בין עשרות המכתבים המגיעים אל סיעתנו בכנסת מדי שבוע, נמצא מכתב שעריר את תשומת-לבנו המיוחדת. נער בן 13 בשם דני צבת, תלמיד כיתה ח' בבי"ס ארלוזורוב, ביקש שנתערב לטובתו ולטובת בני-גילו. טען הוא: אין נותנים לו להיכנס, ליציע האורחים של הכנסת, כי ה-כניסה מוגבלת לבעלי תעודות-זהות. לבני 13 אין תעודות כאלה. ולמה לא יראו/גם הם כיצד פועלת הכנסת?

בעודנו שוקלים מה לעשות בעניין זה, ניגש אלי סרון ואמר שבנו של חבר-הכנסת צבי דינשטיין (מפא"י) מבקש לראות אותי. ממהתי לפשר הדבר, אך ביקשתי להכניסו אלי.

כשנכנס הנער, נסתבר חיש מהר כי כלל אינו בנו של דינשטיין (מי שעומד להיות סגן שר-הבטחון) אלא אותו דני צבת רבי-היומה. הוא סיפר שפעם הוכנס ל-

מוגן-האורחים של הכנסת על-ידי דינשטיין, ואז קיבלו ה-סדרנים את הרושם שהוא בנו. דני לא עשה דבר להפריך רושם זה — וכך ניתן לו לבוא אלי, בחלק הסגור של הכנסת.

הבטחתי לדני לפעול למען בני ה-13, אך כשפתחנו בי-בירור עם מוסדות הכנסת, נתקלנו במחסום. טענו האחר-אים: אין לסמוך על כל בני ה-13 שיתנהגו בכנסת כראוי. גם אי-אפשר להפלות בין נער, העושה רושם טוב, לבין נער אחר — ומי יערך את הבדיקה? הפתרון: על בני ה-13 לבוא בביקור במסגרת כיתותיהם, בלוויית המורים, ואז תינתן להם הכניסה.

הודענו זאת לדני, ועכשיו נראה אם יצליח לארגן את כיתתו ואת מורהו למיבצע זה. אם כן — אני מקווה שביום ביקורו לא תהיה מליאת-הכנסת כמעט-ריקה, כמו ברוב ימות השנה.

צי"ם והחיפושיות

מחוגי לעבירת המליאה-הריקה קיימת, כמובן, העבודה בכועדות. התרכזנו בעיקר בעבודת ועדת-הכלכלה, בה נערך הוויכוח על השבת בגמל אשדוד.

היה זה ויכוח בלתי-מאוזן בהחלט. עסקייהדת הופיעו בכוח מתגובר, בראשות זרח ורהפטיג. נציגי המערך, בהנהגת שר-התחבורה, התגוננו בקושי, ולא העזו לעבור להת-פת-נגד, שתסכן את הקואליציה. נציגי מפ"ם והקומוניסטים נעדרו מן הישיבות, בגלל עיסוקים אחרים.

כך נשארת לבדי במערכה — והשתמשתי בבמה זו כדי לעבור להתקפת-נגד. העליתי את בעיית המשמרת ה-13 וה-14, הדרושות להשגת מינימום של יעילות ורווחיות ב-נמל יקר זה.

באותו זמן הגשנו שורה ארוכה של שאלות לשרים. בין השאר:

● **השר-התחבורה:** מדוע נאלצת צי"ם למכור את אוניות-הנוסעים שלה? כמה מפסידה על כך המדינה? האם חשב על כל מישורו מראש, כשנרכשה האוניה שלוש?

● **השר החינוך:** מדוע נאסרה הופעת החיפושיות בישראל? אחרי שקיבלו החיפושיות תארים קיסריים ב-בריטניה, האם לא ישקול השר את הדבר מחודש?

ובעיקר: ברעג שהכרנו "האדם השלישי" על שביטת-הרעב שלו בכלא, הגשנו בעניין זה הצעה לסדר-היום.

העולם הזה ערך ב-פרשה זו מחקר מקיף מאוד. חבל שאי-אפשר לפרסמו מטעמי בטחון. אחרת הוא היה מרעיש את המדינה.

דני

יוסף תמיר

לוי אשדוד